

Socialförvaltningen
Kvalitets- och utredningsavdelning
Anja Sönnnerstedt Arvidson
0346-886229
anja.sonnerstedt-arvidson@falkenberg.se

Yttrande Remiss – Tydligare ansvar och regler för läkemedel (SOU 2018:89)

Kommunstyrelseförvaltningen har översänt Läkemedelsutredningen - ”Tydligare ansvar och regler för läkemedel” (SOU 2018:89) till socialnämnden för yttrande.

Syftet med utredningens förslag

Analysera om nuvarande system med ett särskilt statsbidrag för läkemedel inom förmånerna är ändamålsenligt eller om det bör förändras i syfte att göras långsiktigt hållbart, effektivt, tydligt och mer förutsägbart.

Att skapa en god och jämlik tillgång till effektiva läkemedel i Sverige men som samtidigt inte ökar kostnaderna.

Bakgrund

Regeringen tillsatte 17 november 2016 en särskild utredare och beslutade om direktivet finansiering, subvention och prissättning av läkemedel.

Översynens övergripande mål är ett långsiktigt finansiellt hållbart system som möjliggör en samhällsekonomiskt effektiv användning av läkemedel.

Det viktigaste i utredningens diskussioner kring ansvar, finansiering och prissättning av läkemedel har varit att värna om patienternas förutsättningar att både nu och i framtiden få ta del av alla de möjligheter som utvecklingen inom hälso- och sjukvården ger till bot och lindring vid sjukdom.

En generalisering av läkemedelsbidraget innebär att landstingen i större utsträckning får förutsättningar att påverka den långsiktiga kostnadsutvecklingen för läkemedel och att de får behålla hela utfallet från de avtal som upprättas mellan landstingen och läkemedelsföretagen. Det generella statsbidraget baseras på en bedömning av landstingens totala ekonomiska situation

Utredningens förslag i korthet med socialnämndens kommentarer

Utredningen har formulerat en rad förslag om subvention av läkemedel och vissa förbrukningsartiklar samt prissättning av varor som ingår i förmånerna.

För att skapa en god och jämlik tillgång till effektiva läkemedel har utredningen sett över subventions- och prissättningssystemen.

Med läkemedelsförmåner avses ett skydd mot höga kostnader vid inköp av sådana läkemedel och förbrukningsartiklar som ingår i förmånerna.

Socialnämnden har synpunkter på följande förslag i slutbetänkandet:

Förslaget:

Utredningen föreslår en lag om ett Läkemedelsråd i Sverige och Läkemedelskommittéer, en eller flera i varje landsting.

Socialnämndens synpunkter:

Socialnämnden är positiv till förslaget om en lag om ett Läkemedelsråd och Läkemedelskommittéer. Kommittéerna och Läkemedelsrådet kan ge möjlighet till bättre kommunikation mellan landsting och kommuner och skulle kunna ge en mer jämlik vård och läkemedelsbehandling, oavsett vilken kommun eller landsting individen bor i. I dag har landstingen olika bestämmelser för vilka läkemedel som är till exempel subventionerade och vilka som är kostnadsfria, medicinsk behandling idag är därför inte lika för alla.

Redan idag har vissa landsting Läkemedelskommittéer, och sedan 1997 har Region Halland en Läkemedelskommitté.

Läkemedelskommittén är Region Hallandsexpertorgan i frågor som rör läkemedel.

Kommittén verkar för en rationell, säker, enhetlig och hälsoekonomisk läkemedelsanvändning.

Förslaget:

Att vissa läkemedel enligt lag ska förskrivas kostnadsfritt till patienter med en allvarlig psykisk sjukdom som saknar sjukdomsinsikt, det är alltid en läkare som tar beslut om individen saknar sjukdomsinsikt.

Socialnämndens synpunkter:

Socialnämnden är överens med utredaren om att förslaget ger en säkrare vård och behandling för den enskilde med en allvarlig psykisk sjukdom som saknar sjukdomsinsikt. Idag betalar vissa landsting läkemedel till patienter som saknar sjukdomsinsikt och det skulle därför bli en mer jämlik vård och läkemedelsbehandling med detta förslag. En läkare kan redan idag förskriva ett läkemedel så att det blir kostnadsfritt om läkaren anser att patienten saknar sjukdomsinsikt och skulle ha nytta av beslutet.

Det kan ibland förekomma att patienter inte kan hämta ut sina läkemedel för att de inte har ekonomisk möjlighet. Genom förslaget skulle man kunna minska risken för att patienter försämras i sin sjukdom på grund av utebliven medicinering. Det kan även leda till minskad risk för denna patientgrupp att söka sig akut till psykiatrisk akutmottagning. Om patienter har möjlighet att fullfölja sin läkemedelsbehandling minskar risken för att insjukna i akut psykisk sjukdom. Det kan även underlätta arbetet för vår omsorgspersonal i kommunen då man lättare kan hjälpa dessa patienter att hämta ut sina läkemedel, trots att de inte har ekonomisk förutsättning för att fullfölja sin medicinska behandling.

Förslaget:

Att läkemedel som innehåller Insulin samt vissa förbrukningsartiklar inom läkemedelsförmånerna inte längre ska vara helt kostnadsfria. De ska hanteras som andra varor inom läkemedelsförmånerna.

Socialnämndens synpunkter:

Socialnämnden är överens med utredaren om att det är en stor kostnad för samhället att läkemedel som innehåller Insulin skall vara kostnadsfritt, ca 1030 miljoner kronor.

Då Insulin är ett livsuppehållande läkemedel som måste tillföras dagligen för en person som har diabetes typ 1 skulle utebliven medicinering kunna leda till allvarlig skada, komplikationer på kort och lång sikt eller döden. Om personen inte har ekonomisk förutsättning att prioritera sin Insulinbehandling, kan det leda till allvarliga komplikationer, både akuta- och långsiktiga. Det skulle kunna leda till att fler personer med diabetes får diabeteskomplikationer och måste ta hjälp av sjukvården i form av till exempel akutsjukvård, dialysbehandling, operationer, långa sjukskrivningar, hjälpmedel och hemsjukvård. Denna kostnad på sikt ses dock som en ytterst marginell ökad kostnad för kommunen.

Socialnämnden ser att det är ett positivt förslag för landstingen kostnadsmässigt, det blir även en mer jämlik vård för patienter med kroniska sjukdomar som behandlas med livsuppehållande läkemedel.

Förslaget:

Läkemedel som förskrivs inom förmånerna för behandling av en läkare eller barnmorska enbart i födelsekontrollerande syfte är kostnadsfria för en person som vid inköpstillfället inte har fyllt 26 år.

Socialnämndens synpunkter:

Socialnämnden ser positivt på förslaget.

Redan idag är dessa läkemedel kostnadsfria för kvinnor upp till 21 års ålder. I Falkenbergs kommun får kvinnor upp till 21 års ålder vissa preventivmedel kostnadsfritt. Kvinnor mellan 21 och 26 års ålder får max betala 100 kronor per år för vissa preventivmedel.

Förslaget ger unga kvinnor som kanske inte ännu har en fast inkomst en minskad risk för ofrivilliga graviditeter som kan orsaka den enskilde smärtsamma och traumatiska konsekvenser. Med kostnadsfria preventivmedel kommer sannolikt de unga kvinnorna att kunna fullfölja läkemedelsbehandlingen bättre utan att göra uppehåll i behandlingen och därmed utsätta sig för negativa konsekvenser. Även de naturliga östrogen-läkemedlen skulle vara kostnadsfria, de kostar idag 300 kronor per månad för den enskilde. De naturliga östrogen-preparaten är skonsammare för kvinnans kropp och bryts ned snabbare. De är också bättre för miljön eftersom vatten och djur inte utsätts för samma typ av östrogenpåverkan.

Förslaget:

Att staten efter en generalisering av läkemedelsbidraget ger ett särskilt stöd till de landsting som har ovanligt höga kostnader för en utvald grupp läkemedel till exempel som vid Hepatit C. Ett särskilt statligt stöd till landstingen för användning av nya läkemedel som innebär ökad nytta men också ökade kostnader inom hälso- och sjukvården ska införas. Staten ska också finansiellt stödja de landsting som har ovanligt stora kostnader för vissa läkemedel mot sällsynta sjukdomar och som fått en positiv nationell rekommendation. Utredningen föreslår att bidraget tas fram inom ramen för en långsiktig överenskommelse mellan staten och landstingen.

Socialnämndens synpunkter:

Socialnämnden är positiv till utredarnas betänkande där man har övervägt om statens finansiering kan konstrueras så att den mer aktivt än i dag bidrar till att åstadkomma en jämlik, tidig och god tillgång till nya effektiva läkemedel i alla landsting.

Att staten tar över såväl finansierings- som kostnadsansvaret för en definierad grupp läkemedel känns i detta fall motiverat då det är viktigt att kunna ge lika vård och behandling oavsett vilket landsting vården sker i. Läkemedelsgrupper där statlig finansiering har framhållits som särskilt motiverat är läkemedel som används enligt smittskyddslagen, cancerläkemedel, sär läkemedel eller nyare patentskyddade läkemedel. Socialnämnden instämmer med att dessa läkemedel kan ha nytta av att ha statlig finansiering.

Förslaget:

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV får utökade resurser att ompröva äldre läkemedel. Kopplat till det får TLV ett regeringsuppdrag att sänka kostnaderna för förmånsberättigade läkemedel med 700 miljoner kronor genom kostnadsänkningar. Landstingen får en ökad möjlighet att påverka TLV:s arbete genom rätten att ansöka om att TLV ska inleda en omprövning för hela läkemedelsgrupper.

Socialnämnden:

Socialnämnden ser positivt på förslaget att landstingen ska kunna påverka TLV:s arbete om förmånsberättigade läkemedel. Landstingen får på så sätt en större chans att kunna påverka vilka läkemedel som ska användas vid behandling, men det finns ändå en översyn från läkemedelskommittéer och TLV så att det blir en jämlik vård och behandling över hela riket. Positivt är att utredningen föreslår att det ska bli offentligt när läkemedelsföretag ansöker om att deras produkter ska få ett nationellt prioriteringsbeslut. Det innebär att patienter och patientorganisationer får mycket mer insyn i var i processen enskilda nya produkter finns.

Sammanfattning

Socialnämnden ser positivt på de förväntade effekterna av förslagen i Läkemedelsutredningens slutbetänkande överlag då den har väl grundade förslag.

Positivt förslag för den enskilde med psykisk sjukdom som har bristande sjukdomsinsikt att kunna följa den ordinerade medicinska behandlingen. Kostnaderna ökar för landstingen då läkemedel inom förmånerna som förskrivs till patienter som saknar sjukdomsinsikt blir kostnadsfria.

Positivt förslag för unga kvinnor att få vissa preventivmedel kostnadsfritt upp till 26 år.

Kostnaderna kommer att öka för landstingen då preventivmedel inom läkemedelsförmånerna ska vara kostnadsfria för personer som är under 26 år.

Förslaget om att Insulin inte ska vara kostnadsfritt är ett positivt förslag för landstingen kostnadsmässigt. Möjligtvis på längre sikt skulle det kunna bli en ytterst marginell ökad kostnad för kommun och landsting på grund av att fler diabetespatienter kommer att behöva avancerad hemsjukvård och sjukhusvård på olika nivåer.

Förslaget om ett Läkemedelsråd i Sverige och Läkemedelskommittéer i varje landsting ses som en positiv åtgärd för en mer jämlik vård. Förslaget kan ge en god effekt för samarbetet mellan landsting och en bra översyn för att skapa förutsättning för en jämlik läkemedelsbehandling.

Anja Sönnerstedt Arvidson